GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŮ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
Romănia și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 117. *Lunĭ, Marțĭ 27 Maiŭ (8 Iunie).* **1886.**

Afacerea sângerósă din Mogoșŭ.

Brașovŭ, 26 Maiŭ.

Criticândŭ purtarea Ungurilorŭ față cu armata comună c. r., foile austriace le-a imputatŭ că suntŭ nerecunoscĕtorĭ, deórece tocmai acéstă armată este, care aduce de faptŭ cele mai marĭ servicii hegemoniei lorŭ și alŭ căreia ajutorŭ îlŭ cerŭ întotdéuna, când vorŭ sĕ potoléscă vr'o mișcare séu sĕ țină sub genunchĭ, ca sĕ nu mai pótă ḍice nicĭ cârcŭ, pe unulŭ séu altulŭ dintre popórele nemaghiare nemulțămite din țĕrile corónei St-lui Stefanŭ.

Unŭ casŭ recentŭ întêmplatŭ în Ardealŭ vine sĕ dea dreptate acestei părerĭ, dovedindŭ că cei dela stăpânire se folosescŭ de armata comună până la abusŭ. Voimŭ sĕ vorbimŭ de conflictulŭ sângerosŭ dintre poporŭ și puterea armată în comuna Mogoșŭ din munții apusenĭ.

Ḍiarele unguresci se silescŭ a desbrăca de orĭce importanță acestŭ conflictŭ. Puținŭ le pasă lorŭ că au fostŭ împușcațĭ și vulnerațĭ câțĭ-va Moțĭ, destulŭ că tótă întêmplarea, după a lorŭ părere, n'a avutŭ nicĭ o importanță politică. Tocmai împrejurarea însĕ, că acésta se accentuiéză cu atâta tăriă, trebuia sĕ deștepte bănuelile nóstre.

Corespondența ce-o publicămŭ mai la vale ne arată într'adevĕrŭ, că pricina vĕrsării de sânge din Mogoșŭ trebue căutată nu în motive politice, căcĭ politică în adevĕratulŭ sensŭ alŭ cuvêntului de multŭ nu se mai face la noi de către ómenii stăpânirii, ci în motive de dușmăniă națională, care trece peste tóte cerințele politicei.

Ni se spune, că solgăbirĕulŭ ungurŭ din acelŭ cercŭ, omŭ fără calificațiunea cerută de unŭ asemenea postŭ, s'a folositŭ de o denunțare falsă, spre a sparge joculŭ țĕranilorŭ din Mogoșŭ cu puterea gendarmilorŭ. Și nu era destulŭ că astfelŭ a pricinuitŭ vĕrsare de sânge nevinovatŭ, ci a mai chematŭ și miliția împĕrătéscă din Abrudŭ în ajutorŭ, sub cuvêntŭ că s'au rĕsculatŭ Românii din Mogoșŭ.

Nu s'a mai pomenitŭ încă nicĭ în fundulŭ Africei séu alŭ Australiei, ca sĕ fiă privițĭ ca rĕsvrătitorĭ ómenĭ carĭ 'șĭ petrecŭ în jocŭ, fiă cu bĕuturĭ prevaricate orĭ neprevaricate.

Așa ceva numai fantasia unui solgăbirĕu ungurescŭ póte inventa. Miliția c. r. a făcutŭ marșulŭ până la Mogoșŭ de géba, și a trebuitŭ sĕ se întórcă precum a venitŭ.

A cursŭ însĕ sânge la Mogoșŭ și pentru acésta este rĕspunḍĕtóre deregĕtoria ungurésca de acolo. Ni se asigură cum că denunțarea, că ómenii din Mogoșŭ arŭ fi bĕutŭ vinŭ prevaricatŭ, a fostŭ constatată de falsă.

Cu durere mare sufletéscă trebue s'auḍimŭ și de astădată că denunțătorulŭ a fostŭ unŭ Românŭ. Décă se va adeveri acésta, atuncĭ e de totŭ ticălósă figura acestui denunțătorŭ popăcârciumarŭ, care s'a mâniatŭ, pentru că ómenii n'au cumpĕratŭ vinŭ dela elŭ.

Chiar sĕ fi fostŭ însĕ adevĕrată denunțarea de prevaricațiune, óre așa trebue sĕ procédă unŭ solgăbirĕu, fără a cerceta lucrulŭ, năvălindŭ cu gendarmĭ asupra ómenilorŭ, carĭ sĕ aflau adunațĭ la petrecere? Nu era altŭ mijlocŭ decâtŭ glonțulŭ spre a pedepsi pe cei vinovațĭ, décă s'ar fi constatatŭ vina lorŭ?

Dér armata c. r. ce avea ea d'a face cu butóiele de vinŭ prevaricatŭ?

Ar trebuí sĕ luămŭ în rîsŭ p'unŭ asemenea solgăbirĕu, dér a cursŭ sânge și nu mai e glumă. Ceremŭ sĕ fiă trasŭ la rĕspundere acestŭ „păzitorŭ alŭ ordinei și liniștei publice,“ și décă din vina lui s'a făcutŭ vĕrsarea de sânge, sĕ fiă delăturatŭ și pedepsitŭ cum se cuvine.

După casulŭ sângerosŭ din Zlatna a venitŭ celŭ dela Mogoșŭ. N'amŭ auḍitŭ nimicŭ despre resultatulŭ cercetărilorŭ din Zlatna. Óre sĕ fiă cu voia stăpânirei, că se cocoloșescŭ asemenĭ casurĭ?

Lăsămŭ sĕ urmeze corespondența:

Alba inferióră, în Maiŭ 1886.

Antagoniștii noștri totŭ la mai mare probă punŭ îndelunga răbdare a poporului românŭ. Din tóte părțile sĕ audŭ numai plângerĭ despre asuprirĭ, neindreptățirĭ și fărădelegĭ, dér acum în acestŭ comitatŭ, ajunsŭ esclusivŭ pe mâna Ungurilorŭ, étă că și sângele sĕ varsă în batjocură și pentru lucrurĭ de nimicŭ.

La Sf. Pascĭ în Zlatna au pușcatŭ soldațĭ escedențĭ în poporulŭ adunatŭ la jocŭ, s'a vĕrsatŭ sânge și s'a pricinuitŭ mórte, numaĭ sĕ nu se pótă ḍice, că de geaba s'a pusŭ la cale espedițiunea miliției în munții apusenĭ. Veḍêndŭ tóte câte se petrecŭ s'ar păré cumcă țĕranii românĭ aḍĭ nu suntŭ privițĭ decâtŭ ca nisce hotentoțĭ séu fiere sĕlbatice. N'au trecutŭ încă 4 sĕptĕmânĭ și étă că din nou s'a vĕrsatŭ sânge românescŭ.

De comuna Buciumŭ învecinată este comuna mare Mogoșŭ cu locuințe rĕspândite pe dealurĭ și vălĭ. Ca în tóte comunele muntene și Mogoșenii țînŭ »Nedeele“ (jocurile lorŭ) în Duminecĭ și sĕrbătorĭ. La aceste jocurĭ vinŭ locuitorii din vecinele comune și 'șĭ petrecŭ împreună cu sătenii, carĭ țînŭ nedea. Așa în 18 (30) Maiu Mogoșenii au ținutŭ nedea lorŭ pe otarulŭ lorŭ însĕ în vecinătatea comunei Buciumŭ, și Buciumanii înca s'au presentatŭ în numĕrŭ frumosŭ la acéstă petrecere de primăvéră. In comuna Buciumŭ regalulŭ de cârcĭumăritŭ îlŭ posede popa I. Iancu din Buciumŭ-Poienĭ, omŭ prea avutŭ, dér fórte sgârcitŭ, și acesta a invidiatŭ pe Mogoșenĭ, pentru că au atrasŭ atâta poporŭ din Buciumŭ la petrecerea lorŭ, și vedĭ bine îĭ părea rĕu, că cei ce 'șĭ petreceau nu-i beau bĕuturile pregătite cam pe jidovęsce și vinulŭ celŭ oțĕtitŭ. Decĭ iute a mersŭ la solgăbirĕulŭ din Roșia și a esoperatŭ ca cu putere armată se spargă nedea Mogoșenilorŭ sub pretestŭ de prevaricațiune. In realitate însĕ de prevaricațiune nicĭ vorbă nu putea sĕ fiă de vreme ce comuna Mogoșŭ pe teritoriulŭ sĕu póte vinde liberŭ bĕuturile, și orĭ cine le póte bea în locŭ, fără ca popa galbinilorŭ sĕ aibă dreptŭ a ḍice că este păgubitŭ.

Solgăbirĕulŭ, omŭ fără multă sciință, neavêndŭ nicĭ chiar clase gimnasiale — unŭ fostŭ scriitorŭ — alesŭ numai din causă că este din némulŭ lui Arpadŭ — s'a grăbitŭ a face pe voia popii celui bogatŭ și ai împlini o cerere nedreptă. dér și ilegală.

Cu-o ușurință ne mai auḍită și contra acelei convingerĭ, ce a trebuitŭ sĕ-o aibă ca solgăbirĕu despre loculŭ petrecerii și despre usulŭ cărciumăritului în Mogoșŭ — *a trimisŭ gendarmĭ la fața locului ca sĕ spargă nedea cu putere armată.* Când petrecerea poporului era mai voiósă, étă, că se arată gendarmii în mijloculŭ poporului cu provocare ca îndată sĕ înceteze cu joculŭ și sĕ se împrăștiă. Cu mirare se ascultă o poruncă nebasată ca acésta și 6 fruntașĭ se încercară a convinge pe gendarmĭ despre nedreptatea ce se face.

Gendarmii însĕ insistau ca ómenii sĕ se care de acolo, căcĭ de nu pe toțĭ îĭ vorŭ lega. Ei rĕspunseră, cumcă orĭ și unde suntŭ gata a merge, dér nu legațĭ, căcĭ ei n'au comisŭ nicĭ o crimă. Gendarmii simțêndŭ, póte, că poporulŭ era în dreptŭ, s'au retrasŭ; însĕ nu după multŭ timpŭ éră au venitŭ la petrecere și au voitŭ sĕ lege pe mai mulțĭ, dér aceștia nu s'au lăsatŭ. Atuncĭ gendarmii fără a fi atacațĭ *au pușcatŭ în poporŭ și au ucisŭ 3 ómenĭ*, rănindŭ o mulțime din cei ce fugiau.

Acéstă bravură se buciumă acum în lumea largă în formă schimonosită prin foile unguresci. Oficiulŭ comitatensŭ nu a pregetatŭ a *chiăma în ajutorŭ miliția c. r.*, dusă de curêndŭ la Abrudŭ, *sub pretestŭ că poporulŭ s'a revoltatŭ*, ceea ce îndată apoi a fostŭ desmințită și cătanele a doua ḍi s'au întorsŭ la Abrudŭ, căcĭ nu poporulŭ, ci organele administrative póte că voescŭ a turbura liniștea poporului și a'lŭ provoca. In deșertŭ suntŭ tóte fățăriile, căcĭ faptele vorbescŭ chiarŭ și limpede că ce ómenĭ au ajunsŭ la cârmă și ce scopurĭ urmărescŭ.

Acum a eșitŭ la fața locului o comisiune judecătorésca dela tribunalulŭ reg. din Alba-Iulia și suntemŭ curioșĭ a sci, că aflase-vorŭ cei vinovațĭ și fi-vorŭ pedepsițĭ după fapte, séu causa va apuca pe calea procesului vĕrsărei de sânge din Zlatna, de a cărui resultatŭ nicĭ până aḍĭ n'amŭ mai auḍitŭ nimicŭ.

In orĭce casŭ este rĕu cum e, și mai rĕu nu se póte.

Nĕcazurile grănițerilorŭ și sanarea lorŭ.

Apendice la articlulŭ »Causele nĕcazurilorŭ nóstre locale«, dela pólele Heniului.

Maiu, 1886.

Sub acestŭ titlu a apărutŭ în n-rii 81—85 ai „Gazetei“ unŭ articulŭ în care întru adevĕrŭ se descoperŭ multe din causele nĕcazurilorŭ nóstre. Mulțĭ ómenĭ din comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ au ventilatŭ idea, cum s'ar puté împuțina numĕrulŭ acelorŭ nĕcazurĭ, însĕ nesuccedândŭ a îndemna pe toțĭ cei obligațĭ la o conlucrare comună seriósă pe tóte terenele, au ajunsŭ la conclusiunea, că numai o provocare pe calea publicității i-arŭ mai puté deștepta din letargiă și le-ar mai puté slăbí puținŭ egoismulŭ celŭ mare.

Toțĭ ómenii de bine, dér mai alesŭ poporulŭ, talpa ținutului, a salutatŭ cu bucuriă aparițiunea acelui articulŭ. Dechiarŭ de adevĕrate și subscriu cu ambe mânile tóte cele cuprinse în acelŭ articlu, și scopulŭ acestorŭ șirurĭ nu este a combate ceva din cele dise, ci voiescŭ în următórele — ca unŭ apendice la articlulŭ eșitŭ — a descoperi încă și alte cause, și a-mĭ da părerea asupra modului delăturărei acelora, pentru că credŭ, că multe se potŭ delătura prin noi.

Este cunoscutŭ, că familia Kemény, — de care se țînŭ o mulțime de grofi și baronĭ, chiar și fișpanulŭ br. Bánffy Dezső — a intentatŭ unŭ procesŭ în contra tuturorŭ foștilorŭ grănițerĭ pentru proprietatea munțilorŭ revindicațĭ, pădurilorŭ etc. etc. prin care se intențiunéză a aduce la sĕrăcire totală și prin aceea a estirpa pe toțĭ grănițerii. După intentarea acestui procesŭ ministrulŭ Tisza a numitŭ fișpanŭ (comite supremŭ) în comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ pe baronulŭ Banffy Dezsö, care e interesatŭ în procesŭ, avêndŭ de soțiă pe una din familia Kemény.

Nu ni-amŭ pututŭ și nu ne putemŭ esplica până în ḍiua de astăḍĭ lipsa de prudență politică a regimului față cu acésta denumire.

Am așteptatŭ sĕ se facă pașii din partea grănițerilorŭ pentru delăturarea lui din fruntea comitatului, ca interesatŭ în procesulŭ, care atinge mai întregŭ comitatulŭ — și înlocuirea lui prin altulŭ, — însĕ n'a făcutŭ nimenĭ nicĭ unŭ pasŭ.

Banffy ajungêndŭ la domnire a spionatŭ atâtŭ directŭ, câtŭ și indirectŭ situațiunea, a împedecatŭ și împedecă apĕrarea cu folosŭ a procesului, distruge totŭ și comite totŭ soiulŭ de fapte despotice, fără ca sĕ-lŭ fi interpelatŭ baremĭ cineva în congregațiunea comitatensă séu în comitetulŭ administrativŭ.

La restaurarea oficialilorŭ comitatensĭ au pierdutŭ Românii postulŭ de notarŭ și vice-notarŭ la comitatŭ, asesorŭ la sedria orfanală, 3 vice-pretorĭ și mai multe posturĭ de canceliștĭ, ér' în decursulŭ timpului până acum s'au delăturatŭ din postŭ unŭ cancelistŭ, litografŭ, fișcalŭ comitatensŭ, esactorŭ, supravighilŭ de drumŭ și s'a nimicitŭ totalŭ Groze.

Atâtŭ la restaurarea din 1883, câtŭ și mai târḍiu au fostŭ lipsițĭ totalŭ de pâne 8 indiviḍĭ românĭ, suspendarea din oficiu a notarilorŭ românĭ este la ordinea ḍilei, ér' Ungurĭ fără nicĭ o cvalificațiune scientifică și socială și fără cultura inimei — ba ómenĭ compromitațĭ — s'au transportatŭ o mulțime aicĭ.

Tóte delăturările din oficiu s'au întêmplatŭ parte prin manopera întreprinsă în comisiunea candidatóre, parte din motive de nimica — nodŭ în papură — din singura causă că suntŭ românĭ. — (Vedĭ legea de naționalitate).

Este unŭ unicŭ în felulŭ sĕu delăturarea lui Manu și Bĕșianu, — despre acésta credŭ că vorŭ scrie dênșii la timpulŭ sĕu, ca sĕ védă tótă lumea cum merge dreptatea la noi.

Banffy a făcutŭ sĕ-lŭ numéscă comisarŭ peste pădurĭ, și sub pretextŭ că nu suntŭ planurĭ de economisare a sistatŭ orĭ-ce lucrare în pădurĭ, nu a concesŭ ómenilorŭ a-șĭ scóte din pădurĭ nicĭ lemnele numite de iérnă. —

Mai târḑiu pe Borgovenĭ i-a supusŭ arbitriului unui subcomisarŭ numitŭ de dînsulŭ (Iohann Iacob), care nu numai că i-a batjocuritŭ în totŭ modulŭ, ci şi lemnele putrede numai când îĭ plăcea le vindea, deşi putregaiurile şi cădĕturile au fostŭ de ajunsŭ spre a-şĭ câştiga muncitorii — prin lucrarea lorŭ, — pânea de aḑĭ pe mâne, ér' elŭ a avutŭ mandatŭ a le vinde.

Totu Banffy cu consoţii şi mamelucii sĕi a compus în comisiunea silvanală comitatensă unŭ statutŭ, care ţintesce la totala sĕrăcire şi a acelorŭ locuitorĭ, carĭ nu se ocupă în specialŭ cu lemnăritulŭ.

Totŭ Banffy a instituitŭ — din propria autoritate — unŭ oficiu procesualŭ pentru pertractarea prevaricaţiunilorŭ de pădure contra Borgovenilorŭ. Ansă la instituirea acestui oficiu a datŭ pretorulŭ Kualles prin neghiobia şi nedestoinicia sa. Membrii acestui oficiu cu rea voinţă şi intenţiune — prin pedepse şi comisiunĭ nelegale — au adusŭ jumĕtate Bărgăulŭ la sapă de lemnŭ.

Contra acestorŭ abusurĭ făcut'a cineva vr'unŭ pasŭ? — Ba. (Va urma.)

Scuse şi iertăciune.

D-lŭ Tisza s'a întorsŭ dela Viena séu, cum ḑicŭ oposiţiunalii maghiarĭ, dela Canossa. Se vede că i s'a datŭ iertare d-lui Tisza, însĕ numai cu condiţiunea sĕ céră scuse şi iertăciune. Inceputulŭ a trebuitŭ sĕ-lŭ facă voinicosulŭ Dr. Max Falk, redactorulŭ ḑiarului „Pester Lloyd". Étă ce scrie elŭ în fruntea numĕrului de Vinerĭ séra:

»Acea parte a articulului, apărutŭ în ediţia de séră a „Pester Lloydului" de Sâmbătă, care se ocupă cu toastulŭ A. Sale c. r. d-lui archiduce Albrecht, ţinutŭ în Serajevo, s'a luatŭ, precum audŭ, ca o vătĕmare a acestui membru alŭ dinastiei, precum şi a armatei.

Mărturisindu-mĕ ca autorŭ alŭ acestui articulŭ, potŭ numai sĕ 'mĭ esprimŭ părerea de rĕu, că elŭ a datŭ ansă la o asemenea tâlcuire.

Cum că eu aşĭ pute avé intenţiunea a vătĕma dinastia într'unulŭ din cei mai distinşĭ membrii ai ei, armata în feldmareşalulŭ şi inspectorulŭ ei generalŭ, nimenea nu 'mĭ va puté presupune, care a urmăritŭ cu óre-care atenţiune conducerea mea redacţională de aprópe douĕḑecĭ de anĭ şi în specialŭ ce privesce pe A. Sa c. r. d-lŭ archiduce Albrecht, înaltele sale virtuţĭ militare şi omenescĭ, mai alesŭ umanitatea şi bunătatea inimei sale, îmĭ suntŭ pré bine cunoscute, decâtŭ ca sĕ nu împărtăşescŭ acea adoraţiune pentru persóna sa, ce i se aduce de toţĭ câţĭ ilŭ cunoscŭ.

Dr. Max Falk,
şefŭ redactorŭ alŭ lui „Pester Lloyd«.

Armata comună şi Ungurii.

„*Egyetértés*" dela 1 Iuniu, vorbindŭ în articululŭ sĕu de fondŭ despre armata comună, ḑice între altele că „protestările făcute cu linişte ale lui Iranyi, Madarasz şi a contelui Apponyi documentéză, că paciinţa naţiunei maghiare este deja pe sfîrşitŭ şi că noi nu suntemŭ aplicaţĭ sĕ mai cârpimŭ din nou şi ér din nou vĕlulŭ uitărei după ce cercurile militare şi ale curţiĭ ilŭ rupŭ pe rêndŭ în bucăţĭ... Pĕcătósa declaraţiune a lui Tisza face numai şi mai critică situaţiunea.

„Cercurile cele mai înalte militare ale curţii şi ale guvernului sĕ nu trăéscă cu ilusiunĭ deşerte. — continuă „Egyet." — Sĕ crédă seriosŭ, că naţiunea maghiară nu-şĭ va da fiii sĕi ca militarĭ nicĭ pentru stégulŭ negru-galbinŭ, nicĭ uniunei imperiului şi nicĭ germanisaţiunei. Şi sĕ fiă gătiţĭ la aceea, că décă armata comună va rĕmâné în spiritulŭ de acum antinaţionalŭ: *cea mai de aprópe espediţiune érăşĭ o va aduce acolo, unde a ajunsŭ la Königgrätz. Celŭ puţinŭ sabia şi inima naţiunei maghiare bucurosŭ nu o va scăpa de asta.* Ostaşulŭ maghiarŭ scie sĕ fiă vitézŭ pentru patria lui, pentru naţiunea şi regele lui, dér pentru stégulŭ negru-galbenŭ, şi pentru ceea ce simbolisézǎ acesta, nu sĕ luptă niciodată."

SCIRILE ḐILEI.

Descuragearea cercurilorŭ industriale ardelene e fórte mare, din causa reînoirei convenţiunei cu *România.* Mulţĭ industriaşĭ suntŭ hotărîţĭ sĕ părăséscă Ardealulŭ. Unŭ corespondentŭ din Sibiiu alŭ lui „Pester Lloyd" ḑice: Ce însemnată putere de atracţiune a avutŭ România încă de demultŭ asupra poporaţiunii sudostice a Ardealului fără deosebire de naţionalitate, este faptŭ cunoscutŭ. Dér décă până acum omigrarea era de natură estensivă, începe acum a lua unŭ caracterŭ intensivŭ. Mulţĭ industriaşĭ inteligenţĭ şi silitorĭ, ba chiar unŭ numĕrŭ de întreprinderĭ mai marĭ au încercatŭ a'şĭ strămuta meseria în România, şi deórece guvernulŭ românŭ îĭ sprijinesce energicŭ, aceste încercărĭ au avutŭ până acum succese fórte seducĕtóre." Din tóte părţile se face apelŭ la sprijinulŭ din partea guvernului şi încă câtŭ mai grabnicŭ, căcĭ altfelŭ situaţiunea cea critică şi descuragiarea se lasă Ardealulŭ fără industriă şi urmările vorŭ fi din cele mai triste.

—x—

Astăḑĭ, Lunĭ după améḑĭ, se va pertracta la judecătoria cercuală de aci *procesulŭ* intentatŭ *Românilorŭ,* carĭ ca »Junĭ« au purtatŭ în sĕrbătorile Pascelorŭ pe pălării pantlicĭ roşu-galbenŭ-vinete.

—x—

In comitatulŭ *Bihorului* s'au destituitŭ de stăpânirea ungurescă 51 de învĕţătorĭ românĭ, sub pretextŭ că nu sciu limba maghiară. — Acum sĕ vedemŭ pe cei din fruntea bisericei şi scólei nóstre cum vorŭ scii sĕ facă pe maghiarisatorii pămentului sĕ respecte autonomia nóstră bisericéscă şi scolară. Stăpânirea ungurécă taiă acum cu tótă furia la rădĕcina românismului.

—x—

Multă bucuriă pe »Ellenzék« din causă că secretarulŭ „Kulturegylet"-ului, Iosifŭ Sandor, a începutŭ a publica în revista francesă „Revue de L'orient" nisce articulĭ »sistematicĭ" cu privire la totŭ ce se'ntêmplă în *ţinutulŭ dela Tisa, Ardélŭ şi până la Dobrogea.*" Articululŭ din numĕrulŭ mai nou se ocupă mai amĕrunţitŭ despre rĕsboiulŭ vamalŭ şi mişcările naţionalităţilorŭ, şi recunósce agitaţiunile „valache«. „Ellenzék« ḑice, că acestĭ articulĭ vorŭ avé chemarea de a rectifica cu ajutorulŭ lăţitului ḑiarŭ francesŭ multele afirmărĭ nedrepte, ce le scriu inimicii despre ţéra nóstră şi le trimitŭ prin lume. »Kolozs. Köz." adauge, că totŭ în acéstă »folositóre întreprindere,« ce apare în Budapesta, secretarulŭ „Kulturegylet"-ului, ocupându-se cu cestiunea naţionalităţilorŭ din Ardélŭ, face amintire şi despre rĕspunsulŭ ce l'a datŭ fişpanulŭ Săcuilorŭ Potsa preotului românŭ Coltofeanu, când acesta a accentuatŭ că Românii din Săcuime suntŭ cu celelalte naţionalităţĭ „egalŭ îndreptăţiţĭ" la bine şi la rĕu, pentru care accentuare, ḑice „Kolozs. Közl.", »Gazeta« a şi săritŭ cu revolverulŭ sĕu asupra acelui patriotŭ şi distinsŭ protopopŭ românŭ.

Colonelulŭ din statulŭ majorŭ generalŭ *Guttenberg* călĕtoresce din consideraţiunĭ militare pe liniile ferate ardelene.

—x—

D-lŭ *George Tĕrnoveanu,* notarŭ cercualŭ în Urişulŭ inferiorŭ, ne trimite o întêmpinare cu privire la scirea apărută în Nr. 98 alŭ »Gazetei" în care ni se raporta, că d-sa a datŭ »Kulturegyletului« 2 fl. mai multŭ, ca sĕ cumpere stréngurĭ pentru popii românescĭ din ţinutulŭ Reghinului. Étă ce ḑice d-lŭ Tĕrnoveanu: „Ar trebui sĕ fiă cineva cu totulŭ stricatŭ moralicesce şi lipsitŭ de simţŭ umanŭ şi de judecată sănĕtósă, ca sĕ se pronunţe despre preoţimea unui întregŭ ţinutŭ în asemenea terminĭ ca cei de susŭ. Şi óre ce causă aşĭ fi avutŭ sĕ mĕ esprimŭ astfelŭ despre preoţimea română, pe care totdeuna am respectat'o şi o respectezŭ, din partea căreia asemenea am fostŭ respectatŭ şi stimatŭ, şi cu care în mare parte mĕ aflu inruditŭ şi nu mĭ-a datŭ niciodată ansă la astfelŭ de espectoraţiunĭ adêncŭ vătĕmătóre? Decĭ pentru ca onoraţii cetitorĭ ai ḑiarului d-vóstrĕ sĕ nu dea creḑĕmêntŭ acelei împărtăşirĭ despre mine şi pentru liniştea onor. preoţimĭ din ţinutulŭ Reghinului, viu prin acésta a declara, că cele publicate în Nr. 98 alŭ „Gaz. Trans.« în rubrica „Scirile ḑilei« despre mine suntŭ numai nisce scornitŭrĭ cu scopŭ d'a mĕ discredita." — Ne pare bine, că d-lŭ Tĕrnoveanu nu se lapĕdă d'a fi bunŭ Românŭ, numai sĕ fiă şi în faptă aşa precum ḑice.

—x—

Camera advocaţilorŭ din Braşovŭ face cunoscutŭ că adv. Dr. *Nicolau Lemeni* e însărcinatŭ cu curatoriulŭ cancelariei rĕposatului advocatŭ *Simionŭ Mărgineanu.*

—x—

Despre cea mai nouă activitate a »Kulturegyletului," scrie »Românulŭ« următórele: »Faimosulŭ „Kulrur-egylet« din Cluşiu, în faţa conflictului vamalŭ cu România, şi'a puşŭ acum în capŭ sĕ scape de desastru industria ardelenéscă şi pentru ca sĕ nu mai ḑică lumea că e esclusivistŭ, urmărindŭ scopulŭ maghiarisării, face unŭ căldurosŭ apelŭ cătră toţĭ cetăţenii »ungurĭ« fără deosebire de naţionalitate, ca sĕ cumpere marfă ardelenéscă. Pĕcatulŭ însĕ este, că vorbele góle nu se potŭ numi fapte, şi apoi nu credemŭ că naţionalităţile nemaghiare se vorŭ pune sub pretinsele aripĭ protectóre şi generóse ale »Kultur-egylet«-ului.

—x—

„Voinţa Naţională" scrie: „Aflămŭ că anulŭ acesta fórte puţinĭ Românĭ vorŭ merge la băile din *Ungaria;* Mehadia între altele riscă sĕ rĕmână pustiă. Rĕulŭ serviciu, scumpetea şi mâncarea próstă, dér mai cu deosebire puţina politeţă a elementului neromânescŭ de acolo, a făcutŭ pe Românĭ se renunţe cu totulŭ la acéstă staţiune, atâtŭ de căutată altădată. Celelalte staţiunĭ balneare din Ungaria nu stau mai bine; la Borszek anulŭ trecutŭ au fostŭ numai 10 Românĭ. Aflămŭ că anulŭ acesta va fi rêndulŭ Elöpatakului şi Tuşnadului.«

—x—

»Mulţĭ dintre evreii carĭ plécă cătră America au doveditŭ nisce intenţiunĭ rele în detrimentulŭ celorŭ carĭ rĕmânŭ, fiă de orice naţionalitate orĭ religiă — scrie „Liberalulŭ« din *Iaşĭ.* Asemenea intenţiunĭ în locŭ de a se răstrînge, câştigă terenŭ. Étă cum se întêmplă: Toţĭ cei carĭ plécă suntŭ profesionişti şi ei, fără sĕ spue clientelelorŭ lorŭ că au gândulŭ de a emigra, primescŭ comande de lucru, însoţite de arvunele obicĭnuite şi apoi plécă lăsândŭ adesea păgubaşĭ nu numai de arvună, dér chiar şi de materiile ce li s'au încredinţatŭ spre lucrare.«

FOILETONŬ.

Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

„Ce ḑicĭ la tóte acestea?", ilŭ întrebă Stanley pe Tippu-Tib, după-ce Arabulŭ îşĭ isprăvi îngrozitórele sale împărtăşirĭ.

„Eşiţĭ cu toţiĭ, şi lăsaţi-mĕ sĕ vorbescŭ singurŭ cu Vasungu", ḑise celŭ întrebatŭ cătrĕ soţiĭ sĕĭ.

Rĕmânêndŭ singurŭ cu Stanley, conducĕtorulŭ arabŭ vorbi în chipulŭ următorŭ: „M'am sfătuitŭ cu pricteniĭ meĭ, cĭ însă nu voiescŭ sĕ scie nimicŭ de călĕtoriă. De óre-ce însă n'aş voĭ, ca planurile d-tale sĕ se zădărnicéscă prin acésta, m'am hotărîtŭ sĕ te întovărăşescŭ până la distanţa de 60 staţiĭ, departe una de alta cale de patru ciasurĭ, décă'mĭ veĭ da suma de 5000 dolarĭ*) şi décă veĭ fi gata a primĭ următórele condiţiunĭ: 1). Plecarea se va face din Nyangve. Ḑiua plecăriĭ şi direcţiunea călĕtorieĭ le veĭ hotărî d-ta. 2). Călĕtoria nu va ţiné maĭ multŭ de unŭ pătrarŭ de anŭ. 3). După douĕ ḑile de drumŭ urméză una de odihnă. 4. După finirea celorŭ 60 marşurĭ d-ta mĕ veĭ însoţĭ înapoĭ la Nyangve, décă nu vomŭ întâlnĭ, venindŭ dinspre apusŭ, neguţătorĭ, cu carĭ ne vomŭ puté întórce împreună. Chiar în casulŭ, când amŭ găsĭ astfelŭ de tovarăşĭ, d-ta îmĭ veĭ da douĕ părţĭ din treĭ din ómeniĭ d-tale spre apĕrare. 5). Afară de plata celorŭ 5000 dolarĭ, d-ta veĭ avé sĕ îngrijescĭ pentru provisiunile de lipsă la 140 din ómeniĭ meĭ. 6). Intorcêndu-te înapoĭ înainte de îndeplinirea călĕtorieĭ hotărîte, veĭ trebuĭ sĕ'mĭ plătescĭ întréga sumă de 5000 dolarĭ."

Stanley se învoĭ cu aceste condiţiunĭ. Elŭ adăugă numaĭ atâtŭ, că la casŭ când Tippu-Tib s'ar întórce înapoĭ înainte de timpulŭ statoritŭ, sĕ renunţe la suma pomenită maĭ susŭ. Totuş contractulŭ nu-lŭ încheiă definitivŭ, voindŭ, ca maĭ 'nainte de a face acésta sĕ se consulte cu soţulŭ sĕu europénŭ Frank Pocock.

Séra, când acesta ca de obiceiŭ venĭ la locuinţa şefuluĭ sĕu, ca sĕ fumeze şi sĕ vorbéscă niţelŭ împreună, călĕtorulŭ nostru ilŭ primĭ cu următórele cuvinte: „Şedĭ, dragulŭ meu Frank. Tocmaĭ am sĕ'ţĭ împărtăşescŭ maĭ multe lucrurĭ de cea maĭ mare seriositate. Dela hotărîrea ce o vomŭ lua astă séră atârnă mórtea şi viaţa ta şi a mea, atârnă sórtea întregeĭ espediţiunĭ."

După aceea îĭ împărtăşĭ luĭ Frank pe largŭ totŭ planulŭ sĕu. Elŭ nu-ĭ ascunse întru nimicŭ primejdiile împreunate cu espediţiunea proiectată, ci dimpotrivă îĭ aduse aminte despre greutăţile întâmpinate până acum, spunêndu-ĭ, că de aicĭ înainte ele vorŭ fi cu multŭ maĭ marĭ şi maĭ grele de învinsŭ. Maĭ pe urmă însă îĭ pomenĭ şi de gloria, ce-ĭ aştepta, isbutindŭ sĕ aducă la îndeplinire planulŭ alcătuitŭ. Elŭ adăugă, că D-ḑeu, care până acum le fusese întru ajutorŭ, nu-ĭ va părăsĭ nicĭ de aicĭ înainte.

Aşa vorbĭ elŭ maĭ multă vreme despre aşteptările şi temerile sale, aci pentru, aci contra proiectateĭ cercetărĭ a râuluĭ Lualaba, nevoindŭ sĕ'lŭ înfluinţeze pe Frank în părerea sa. „S'ar puté părăsĭ acestŭ planŭ", ḑise elŭ, şi amŭ puté cerceta Muta Nzighe şi de aicĭ ne-amŭ întórce la Zanzibar, séu ne-amŭ puté îndrepta spre sudŭ, ca sĕ urmărimŭ cursulŭ râuluĭ Zambazi. Se înţelege însă, că nicĭ una din aceste călĕtoriĭ nu ni-ar puté aduce atâta gloriă, ca cea proiectată"... „Ceea-ce aş dori sĕ aflu dela tine, Frank," adăugă în sfîrşitŭ călĕtorulŭ nostru, „este, sĕ'mĭ împărtăşescĭ, ce credĭ tu, că este maĭ bine de făcutŭ în împrejurările, în care ne aflămŭ?"

„Eu ḑicŭ, sĕ mergemŭ înainte!", rĕspunse Frank, fără a se gândĭ multŭ. „Nimicŭ nu se póte asemăna cu marele râu, pe care voimŭ sĕ'lŭ cercetămŭ."

Stanley îĭ espuse încă odată nenumĕratele greutăţĭ, ce trebuiau învinse, Frank însă ḑise:

„Sĕ aruncămŭ unŭ banŭ în susŭ. De va cădé astfelŭ, ca pajura sĕ rĕmână de-asupra, atuncĭ ne în-

*) Dolarulŭ este o monedă americană în valóre cam de 2 fl. 20 cr. = aprocsimativŭ 5 frcĭ.

Retragerea Greciei.

Sâmbătă după încheiarea fóiei amŭ primitŭ o telegramă din Atena, în care ni sĕ comunică, că guvernulŭ englezŭ a impărtăşitŭ oficialŭ, cumcă este înclinatŭ a ridica blocada, şi avisà flota sĕ stea gata a părăsi apele grecescĭ. Ambasadorulŭ englesŭ se'ntórce în Atena. Ridicarea blocadei s'a fostŭ decisŭ pe ḑiua de 5 Iuniu n.

Acéstă hotărîre s'a luatŭ numai după ce s'a publicatŭ decretulŭ de demobilisare. Prin urmare după o ferbere de optŭ lunĭ, Grecia se retrage fără nicĭ o ispravă, cu o cheltuială de 115 milióne francĭ, se retrage desamăgită şi ruşinată, pentru că a negligeatŭ a profita de ocasiunea ce i-o oferea rĕscóla rumeliotă şi rĕsboiulŭ sêrbo-bulgarŭ.

Când s'a deşteptatŭ Grecia era târḑiu. Bismarck a sciutŭ face pe Anglia, Italia şi Rusia sĕ nu promită Grecilorŭ sprijinulŭ lorŭ; ér Grecii, în contra aşteptării lorŭ, au vĕḑutŭ că Turcia e încă puternică, că Macedonia nu se mişcă, că Creta nu se revoltă. Francia, vĕḑêndu-se singură în acţiunea sa d'a sprijini pe Grecĭ, s'a retrasŭ.

Cum arŭ fi cutezatŭ prin urmare Grecii a se încáera cu Turcii, carĭ erau în numĕrŭ preponderantŭ şi ocupau cele mai tarĭ posiţiunĭ în faţa Grecilorŭ, ér pe de altă parte flota grecéscă era condamnată a sta în neacţiune din causa blocadei? In astfelŭ de împrejurărĭ a trebuitŭ Delyannis sĕ părăséscă guvernulŭ şi sĕ facă locŭ lui Trikupis. Acesta a vĕḑutŭ periculului la care se espune Grecia, neputêndŭ conta pe sprijinulŭ nicĭ unei puterĭ. Incăerările dela graniţe, destulŭ de seriőse şi cu perderĭ destulŭ de marĭ pentru Grecĭ, au făcutŭ pe guvernulŭ grecescŭ sĕ 'nţelégă, că Grecia, singură în faţa Turcilorŭ, ar puté fi sdrobită. Acéstă împrejurare a făcut'o sĕ se retragă şi sĕ sufere acéstă umilire, negreşitŭ cu speranţa că în viitorŭ va căuta sĕ profite de ocasiunĭ.

Astfelŭ putemŭ considera deocamdată ca aplanatŭ şi conflictulŭ greco-turcŭ. Cu câte unŭ profitŭ esŭ din acestŭ conflictŭ amêndouĕ statele: Turcia a arĕtatŭ că nu e slabă cum credŭ unii; Grecia a învĕţatŭ sĕ foloséscă altă dată ocasiunile priinciőse.

O conferinţă învĕţătorésca.

Valea cu dorulŭ, Maiŭ 1886.

Inima mea şi a fie-cărui Românŭ de fapte de pe aicĭ a săltatŭ de bucuriă când la finitulŭ lunei trecute a vĕḑutŭ concentrată învĕţătorimea şi o parte din preoţimea din tractulŭ Betleanului în comuna Cociŭ la a doua conferinţă învĕţătorésca în încăperile scólei române gr. c. din locŭ. Bravulŭ v-protopopŭ M. *Făgărăşanu* a rostitŭ în biserică şi la deschiderea conferinţei douĕ vorbirĭ, a cărorŭ sêmbure a fostŭ, că *singure puterile sufletescĭ cultivate prin morală şi sciinţă ne potŭ astăḑĭ regenera şi duce printre hotarele legii la realisarea dorinţelorŭ nóstre* . . . După cuvêntulŭ de deschidere sĕ alege secretariŭ ad hoc. I. H. *Boteanŭ*. — Preşedintele — conformŭ hotărîrilorŭ conferinţii antecedente — învită pe învĕţătorulŭ localŭ Luca *Blaga* sĕ tracteze cu scolarii sĕi — carĭ toţĭ erau presenţĭ — *desvoltarea sunetului „s"*. Ceilalţĭ învĕţătorĭ au fostŭ provocaţĭ sĕ-şĭ însemne ceea ce ar afla că este defectuosŭ în acéstă prelegere şi apoi sĕ-şĭ facă observările. Aşa s'a şi întêmplatŭ. In generalŭ însĕ potŭ constata cum că d-lŭ învĕţătorŭ L. Blaga şi-a resolvatŭ tema sa câtŭ s'a pututŭ de bine şi spre îndestulirea auditorilorŭ, ceea ce i şi servesce spre laudă. — După acéstă prelegere pruncii s'au depărtatŭ şi a urmatŭ cetirea disertaţiunei: „Cum póte să-şĭ facă învĕţătorulŭ propunerea s'a religiósă« din partea învĕţătorului Simionŭ *Draganŭ*. In acéstă disertaţiune s'a pututŭ observa încordata diliginţă din partea autorului.

Uitasemŭ a aminti, că „desvoltarea sunetului „s" s'a făcutŭ şi în scrisŭ. Peste aceste douĕ lucrărĭ a fostŭ alésă o comisiune, care sĕ-şĭ facă darea s'a de sémă critică. Referintele a fostŭ învĕţ. Sim. *Moldovanŭ*, care încă şi-a împlinitŭ datorinţa cum se cade.

Se făcură apoi mai multe propunerĭ şi hotărîrĭ precum înfiinţarea de fondurĭ tractuale ş. a. Sĕ hotărĕsce loculŭ şi timpulŭ conferinţii viitóre: Sirégulŭ 11 Nov. 1887. Ca temă se alege — mi se pare — »tractarea obiectelorŭ din scólă« ér ca disertaţiune: „Relaţiunea bisericei faţă cu scólă şi chemarea acesteia, adecă a scólei," propusă de învĕţătorulŭ Ioanŭ Russu.

Amŭ fi doritŭ ca la acésta conferinţă sĕ fiă de faţă toţĭ aceia, carĭ sĕ intereséză de cultura nóstră naţională, dér tăcêndŭ de proţĭ — carĭ mai bine era decă nu lipsia nicĭ unulŭ — dintre laicii cărturarĭ şi aceia au lipsitŭ — cum pudóre — de a cărorŭ românismŭ, din gură, numai încape nime p'aci. — Faptele şi lupta numĕră la Românismŭ, d-lorŭ, şi nu flecurile, nicĭ egoismulŭ ruginosŭ, reminiscinţă urită a timpurilorŭ sclăviei.

De verificătorĭ ai procesului verbalŭ alŭ conferinţii se alegŭ bravulŭ învĕţătorŭ Ioanŭ Mureşanŭ din Sînteregŭ şi Isidorŭ Murĕşanu din Odorheiu. La încheiere I. H. Boteanu esprimă în numele învĕţătorimei recunosciinţă d-lui preşedinte M. Făgărăşanu pentru înţelépta conducere a desbaterilorŭ ér d-lŭ preşedinte mulţămesce tuturorŭ celorŭ ce au luatŭ parte la acésta întrunire folositóre a dăscălimei.

După conferinţă, mica parte din preoţime şi învĕţătorimea s'au adunatŭ la unŭ prândŭ comunŭ la cuartirulŭ învĕţătorului localŭ Luca Blaga.

Aşa a decursŭ a doua conferinţă învĕţătorésca din tractulŭ Betleanului. Incheiămŭ acésta fugitivă dare de sémă felicitândŭ din inimă pe învĕţătorii din acestŭ tractŭ şi pe iniţiatorii şi conducĕtorii acestorŭ salutare întocmirĭ!

D. Rîmlénulŭ.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

CINCĬ-BISERICI, 5 Iuniu. — Sosirea generalului Iansky a produsŭ o mişcare generală înaintea birtului „Corabia de aurŭ", unde locuesce Iansky. Erĭ séră, o mare mulţime de poporŭ s'a adunatŭ şi a demonstratŭ fluerândŭ şi strigândŭ contra lui Iansky. Poliţia a împrăştiatŭ mulţimea şi a închisŭ strada. Patrule militare împedecă reînoirea demonstraţiunilorŭ.

(Unele foi de Sâmbătă din Pesta ḑicŭ că Iansky n'a fostŭ în Cincĭ-Bisericĭ, ci se află în Baden. Prin urmare demonstranţii trebue că au luatŭ pe altcineva dreptŭ Iansky. — Red.)

DIVERSE.

Descoperirea unei crime în Tîrgovişte. — Se scrie din Tĕrgovişte foilorŭ din Bucurescĭ, că într'unŭ procesŭ dintre doi individĭ, Pitişŭ şi Marinache, celŭ dânteiu a fostŭ condamnatŭ la 1 anŭ închisóre pentru că frustrase pe celălaltŭ cu 40,000 lei. Cu ocasia acelui procesŭ Marinache denunţase pe Pitişŭ că a omorîtŭ pe mai mulţĭ Ungurenĭ veniţĭ cu porcĭ în România; cadavrele lorŭ însĕ n'au pututŭ spune unde au fostŭ îngropate, şi astfelŭ nu s'a datŭ urmare afacerii. Acum statulŭ cumpĕrândŭ o fostă proprietate a lui Pitişŭ pentru fondarea arsenalului pe, care vrea sĕ facă şi unŭ puţŭ, a alesŭ pentru acésta, după recomandaţia unui bĕtrânŭ, unŭ vechiu puţŭ înfundatŭ; săpându-se acestŭ puţŭ, până la adêncimea de doi metri s'au găsitŭ douĕ cadavre — aprópe schelete, — cu capulŭ în josŭ, şi la alţĭ doi metri alte douĕ schelete, în aceeaşĭ posiţiă. Tóte patru scheletele s'au trimisŭ de procurorulŭ la laboratorulŭ de chimiă din Bucurescĭ. Indicii grave de culpabilitate suntŭ în contra lui T. Pitişŭ, care deja se află deţinutŭ la Văcărescĭ pentru înşelarea cu cele 40,000 lei; la 30 ale curentei era sĕ-i espire terminulŭ pentru care era condamnatŭ. Comisiunea medicală, împreună cu d-nii S. Populeanu, procurorŭ generalŭ, Manolescu, primŭ-procurorŭ de Ilfovŭ, procurorulŭ şi judele instructorŭ de Dâmboviţa, s'au întrunitŭ la spitalulŭ Brâncovenescŭ. Acusatulŭ Pitişŭ a fostŭ confruntatŭ; elŭ négă orĭce culpabilitate. Soţia lui Pitişŭ a fostŭ arestată în gara Titu; ea e ţinută în arestulŭ poliţiei din Bucurescĭ. Pe lângă óse, s'au mai găsitŭ în puţŭ şi câteva resturĭ din haine, carĭ dovedescŭ că ucişii, séu parte din ei, erau nisce Ungurenĭ, întocmai cum presupusese instrucţia.

***

Flota rusă a Mărei Negre. — In 1872, flota rusă a Mărei Negre (a cărei reînfiinţare a autorisat'o în 31 Maiu 1871) se compunea din 32 vase cu 87 tunurĭ. Astăḑĭ ea se compune din 120 vase cu 166 tunurĭ (în care nu se cuprinde şi armamentulŭ vasului »Caterina II", 7,000 tone şi o putere de 12,080 cai. Şépte din aceste vase suntŭ cuirasate, 38 de vapóre de resbelŭ, 59 pentru transporturĭ cu aburŭ şi 16 vase torpile. Vasele „Ceşmea« şi »Caterina II" facŭ parte dintre cuirasate. Unŭ vasŭ de poliţiă şi 3 canoniere suntŭ gata a fi puse pe apă la Nicolaieff.

Bibliografiă.

„Economia câmpului şi crescerea vitelorŭ", observărĭ şi îndrumărĭ practice pentru economĭ, de *Ioanŭ Georgescu*. Moto: »lucraţĭ şi păstraţĭ." Preţulŭ 25 crucerĭ. *Braşovŭ*, tipografia Alexi 1886. A eşitŭ de sub tiparŭ şi sĕ póte procura dela autorŭ în *Scoreiu* p. u. *Also-Árpás*.

Cura naturală, séu metodulŭ curei cu apă rece, s'a pusŭ deja sub tiparŭ şi până în 20 Iuniu se va trimite P. O. prenumeranţĭ şi până atuncĭ se primescŭ şi prenumeraţiunĭ cu 55 cr. esemplarulŭ. Acestŭ opşorŭ recomandă fie-cărui omŭ cu familiă şi locuitorŭ la sate, — ba şi multorŭ junĭ — dér cu deosebĭ P. st. domnĭ preoţĭ, notarĭ şi învĕţătorĭ dela sate, unde nu se prea află medicĭ la îndemână şi până la sosirea unui medicŭ în casurĭ urgente, se vorŭ puté folosi de acestŭ îndrumarŭ practicŭ în felulŭ sĕu, care se póte abona în terminulŭ mai susŭ indicatŭ dela autorulŭ Grigoriu *T. Miculesculŭ* în B. Szarvas, comitatulŭ Békés, precum şi la Tipografia Alexi în Braşovŭ şi la tóte librăriile şi redacţiunile românescĭ din patriă, ér' dela 8 esemplare abonate, alŭ 9-lea se dă gratis; preţulŭ unui esemplarŭ în librăriă va fi 80 cr. v. a.

Metodulŭ curei cu apă rece e uniculŭ metodŭ raţionalŭ basatŭ pe forţa naturei şi prin care se potŭ vindeca orĭ-ce bóle învechite şi înrădĕcinate în corpulŭ omului fără spese marĭ şi fără de frica urmărilorŭ ultimative, acestŭ opşorŭ va face marĭ şi bune servicii, cu deosebĭ acelora, cărora le lipsescŭ mijlócele de a cerceta băile séu scaldele de cură naturală şi folosindu-se de acestŭ îndrumariu sĕ vorŭ pute acasă cură, — şi ţinêndu-se strînsŭ de celea prescrise vorŭ ajunge resultate splendide. —

Invitare. Despărţĕmêntulŭ cerc. X. (Cluşiu) alŭ „Asociaţiunei transilv. pentru literatura rom. şi cultura poporului rom.« va ţiné adunarea sa generală de éstŭtimpŭ la Mărgău (Meregyó) lângă Huedin (Bánfi-Hunyad) în prima Dumineca după Rosalii, 20 Iuniu st. n. la care prin aceste cu onóre suntŭ invitaţĭ atâtŭ p. t. domniĭ membri ai „Asociaţiunei transilv.« locuitorĭ în acestŭ despărţĕmêntŭ, câtŭ şi alţĭ amicĭ ai literaturei rom. şi culturei poporului românŭ.

Cluşiu, 31 Maiu st. n. 1886.

Comitetulŭ despărţĕmêntului cerc. X.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

---

dreptămŭ spre miadă-nópte, dar décă pajura va fi dedesubtŭ, atuncĭ o apucămŭ spre miadă-ḑi."

Banulŭ fŭ aruncatŭ de şese orĭ, şi de şese orĭ căḑŭ cu partea, pe care era însemnată valórea luĭ, de-asupra. După aceea se făcŭ o nouă probă cu bucăţĭ de paie. Bucăţile maĭ scurte erau pentru miadă-ḑi, ér' cele maĭ lungĭ pentru Lualaba. Şi acum însă, pare că ar fi fostŭ unŭ lucru făcutŭ, Lualaba nu eşia de locŭ, ci tóte erau pentru călĕtoria spre miadă-ḑi.

„Acestea nu au nicĭ unŭ preţŭ, Frank", ḑise călĕtorulŭ nostru decisŭ. „Cu toţĭ baniĭ şi cu tóte paiele protivnice vomŭ înfrunta cu curagiŭ orĭ şi ce greutăţĭ. Cu ajutorulŭ tĕu, iubitulŭ meu tovarăşŭ, voĭ urmărí mersulŭ rîuluĭ până la vĕrsarea luĭ!"

Sĕ fi vĕḑutŭ bucuriă la bietulŭ Frank!

„Domnule Stanley", ḑise elŭ, „îţĭ voĭ urma cu credinţă, unde mĕ veĭ duce. Cuvintele din urmă ale bĕtrânuluĭ meu tată au fostŭ: Urméză orĭ când cu credinţă pe stăpânulŭ tĕu!... Iată mâna, scumpulŭ meu stăpânŭ; nu veĭ avé causă a te plânge nicĭ odată de mine!"

„Bine; décă este aşa, atuncĭ numaĭ înainte!" — Cu aceste cuvinte terminà călĕtorulŭ nostru consultarea cu tovarăşulŭ sĕu europénŭ.

A doua ḑi către séră elŭ încheià contractulŭ cu Tippu-Tib.

Vangvana şi Vanyamvezi se bucurau din inimă, auḑindŭ, că are sĕ-ĭ însoţéscă o cétă aşa mare de Arabĭ.

De óre-ce, după învoiala făcută, Tippu-Tib avea sĕ se întâlnéscă cu Stanley în Nyangve, călĕtorulŭ nostru se grăbì sĕ ajungă câtŭ maĭ repede în loculŭ acesta. In 27 Octomvre elŭ se afla aicĭ împreună cu ómeniĭ sĕĭ.

Nyangve este localitatea cea maĭ despre apusŭ, în care se află neguţătorĭ arabĭ. De aicĭ se potŭ cumpĕra tóte cele de lipsă pentru o călĕtoriă, de óre-ce piaţa din Nyangve este cercetată de neguţătorĭ din tóte ţinuturile împrejmuitóre. Stanley încă se folosì de acestŭ prilejŭ, câtŭ se putea maĭ bine.

In 2 Noembre sosì şi Tippu-Tib. Elŭ aduse cu sine 700 bărbaţĭ, dintre carĭ însă numaĭ 400 aveau sĕ-lŭ însoţéscă pe călĕtorulŭ nostru.

Ómeniĭ luĭ Stanley erau numaĭ 146 la numĕrŭ. In Nyangve maĭ fură tocmiţĭ încă şése bărbaţĭ tinerĭ şi voinicĭ. Arme cu focŭ nu erau maĭ multe de 65. Din acestea 40 se dĕdură la totŭ atâţia din soţiĭ ceĭ maĭ viteji aĭ călĕtoruluĭ nostru. Ceilalţĭ aveau sĕ ducă deosebitele obiecte.

In 4 Noembre, după ce adunà pe toţĭ membri espediţiei la unŭ locŭ şi după-ce se uità la toţĭ pe rêndŭ, elŭ încheià cu cuvintele următóre: „Priteniĭ meĭ, împachetaţi-vĕ astă séră lucrurile, şi mâne diminéţă, când se vă crĕpa de ḑiuă, sĕ fiţĭ cu toţiĭ adunaţĭ şi aşezaţĭ în rêndŭ înaintea locuinţeĭ mele."

CAPITOLULU XV.

Scopulŭ îndrăsneţeĭ călĕtoriĭ. — Intr'o pădure uriaşă. — Greutăţile se înmulţescŭ. — Lipsă de încălţăminte. — Tippu-Tib vrea sĕ se întórcă înapoi. — Stanley îşĭ alege unŭ altŭ »drumŭ«. — In ţéra selbaticilorŭ Vanya. — Unŭ atacŭ. — Intêmplările trupeĭ de pe uscatŭ. — Bolnavĭ de urdinare şi de vărsatŭ.

Cu nădejdea în Dumneḑeu şi gata de a întâmpina orĭ şi ce greutăţĭ, părăsì călĕtorulŭ nostru în diminéţa ḑileĭ de 5 Noembre 1876 tĕrgulŭ Nyangve şi o luà de-a lungulŭ rîuluĭ Lualaba séu Livingstone, după cum se mai numesce.

„Scopulŭ acestei călĕtorii îndrĕsneţe", ḑice Stanley, „este a face lumină asupra părţiĭ apusene a continentului misteriosŭ".

In direcţiunea acésta se estindŭ o mulţime de ţĕrĭ, pe care până acuma nu le vĕḑuse ochiulŭ nicĭ unuĭ „Albŭ". Décă ar fi isbutitŭ călĕtorii noştri sĕ le cerceteze, décă arŭ fi isbutitŭ maĭ cu sémă a constata, spre care parte se îndréptă Lualaba (spre Muta Nzighe, Nilŭ, séu Oceanulŭ atlanticŭ), sciinţeĭ i s'ar fi făcutŭ unŭ serviciu deosebitŭ. (Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

5 din Iunie st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	106.30
Rentă de hârtiă 5%	95.20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	119.50
Bonurĭ rurale ungare	105.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.30
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.20
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.20
Bonurĭ rurale transilvane	105 20
Bonurĭ croato-slavone	99 75
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.80
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.80
Renta de hărtiă austriacă	85.30
Renta de arg. austr.	85.80
Renta de aurŭ austr.	116 90
Losurile din 1860	139 40
Acţiunile băncei austro-ungare	882 —
Act. băncei de creditŭ ung.	289.50
Act. băncei de creditŭ austr.	282.25
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	10.01
Mărcĭ 100 împ. germ.	61.95
Londra 10 Livres sterlinge	126.35

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 23 Maiŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93—	94—
Renta rom. amort. (5%)	95—	96—
» convert. (6%)	86 1/2	87 1/2
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31—	33—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» „ „ (5%)	87 1/2	88 1/4
» » urban (7%)	101—	102—
» » » (6%)	93—	94—
» » » (5%)	83 1/2	84 1/2
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 —	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01—	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 1 Iunie st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.65	Vênd.	8.67
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9 98	»	10.02
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.90	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 60—1885.

Publicaţiune!

Lunĭ, a doua ḑi de Rosalii, în (2) 14 Iuliu 1886 înainte de amiaḑĭ la 10 óre sĕ va arênda prin licitaţiune pe 6 anĭ unulŭ după altulŭ, începêndŭ din tómna anului curentŭ 1886, **Stupina de lângă Bârsă,** proprietate a Bisericei române ort. res. dela St. Nicolae din suburbiulŭ Scheiŭ în Braşovŭ, — fostă odinióră a lui **Kristof** — şi care stupină cuprinde peste totŭ circa **100 jugăre.**

Licitaţiunea sĕ va ţinea în Casa de Şedinţe a Comitetului parochialŭ dela Biserica St. Nicolae în suburbiulŭ Scheiŭ.

Condiţiunile arêndărei sĕ potŭ ceti la Epitropulŭ Domnulŭ **Ioane A. Navrea,** în suburbiulŭ Scheiŭ.

Braşovŭ, 1 (13) Maiŭ 1886.

(4—6)

Epitropia parochială

a bisericei române ort. res. dela St. Nicolae.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa micĕ	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2 07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3 08	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu	5.56	—	5.35	—
	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare	10.41	—	—	4.06
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena	—	—	10.50	—
	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mező-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu	10.01	—	5.05	6.43	—
	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea	1.36	—	—	9.31	—
	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2.35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	—	4.53
	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok	11.02	—	11.40
	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1,35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.